

10—21/42/1964.

az 1995. évi LXV. tv. 28. §-ára
figyelemmel

11

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG
BELÜGYMINISZTERÉNEK0042. számú
PARANCSAHK: 019/1968.
mib. utarítás

Budapest, 1964. évi október hó 17-én

Tárgy: A BM szervei iskoláztatási és káderutánpótlási terveknek
elkészítése.

A Belügyminisztérium szervei káderfejlesztési terveinek végrehajtása jelentősen meggyorsította a tiszti állomány szakmai, politikai képzettségének és általános műveltségének emelkedését, hozzájárult a BM előtt álló feladatok eredményesebb, kulturáltabb végzéséhez. A tervszerűbb, céltudatosabb kádermunka elősegítette a párt káderpolitikája elveinek hatékony érvényesülését a Belügyminisztérium munkájában. Megállapítható, hogy az állomány zöme párthű, szakmailag képzett, szereti munkáját, tovább növekedett hivatástudata. A vezetés, a nevelő munka további javításával, tervszerű iskoláztatással, továbbképzéssel, körültekintő káderkiválasztással, az utánpótlás szervezett biztosításával képes a jelenleginél nagyobb feladatok megoldására.

A pozitív vonások ellenére a káderfejlesztési tervek fogyatékosága, hogy az iskoláztatáson túl nem terjednek ki a személyi állomány utánpótlásának biztosítására, nem mindenütt vannak összhangban a követelményekkel, a Belügyminisztériumban időközben bekövetkezett szervezeti változásokkal.

A kádermunka színvonalának további emelése, a személyi állomány képzésének és utánpótlásának tervszerű biztosítása érdekében

m e g p a r a n c s o l o m :

1. Céltudatosabb iskoláztatással és tervszerű utánpótlással a személyi állományt alkalmasabbá kell tenni az egyre növekvő feladatok maradéktalan végrehajtására.

Ennek érdekében a BM szervei 1965. január 1-től 1969. december 31-ig terjedő időszakra készítsék el személyi állományuk iskoláztatási és káderutánpótlási tervét.

2. Az iskoláztatási és káderutánpótlási tervek realitásának biztosítása érdekében elrendelem a jelenlegi káderfejlesztési tervek végrehajtásának értékelését.

Ennek során elemezni kell a személyi állomány politikai, szakmai képzettségét, általános műveltségét, az iskoláztatás és utánpótlás tapasztalatait.

3. Az iskoláztatást és szervezetszerű továbbképzést a személyi állomány politikai és szakmai képzettsége, általános műveltsége, továbbá a szerv előtt álló feladatok messzemenő figyelembevételével kell biztosítani.

4. A BM IV. Főcsoportfőnök — a szakmai vezetőkkel egyetértésben 1964. december 1-ig — határozza meg és állománytáblán rögzítse az egyes beosztásokhoz szükséges iskolai végzettséget, melyet a terv elkészítésénél figyelembe kell venni.
5. A jelenlegi és — a tervidőszakra — várható létszámigényt figyelembevéve meg kell határozni azokat a forrásokat, ahonnan a BM szervek az utánpótlást biztosítani tudják.
6. Iskoláztatási és utánpótlási tervet kell készíteni:
  - BM I., II., III., IV. Főcsoportfőnökségek Csoportfőnökségein és önálló osztályain,
  - BM Titkárságon,
  - BM „M” Osztályon,
  - BM Megyei (Budapesti) Rendőrfőkapitányságokon,
  - BM Országos Parancsnokságokon,
  - Hőr. kerületeknél,
  - BM megyei tűzrendészeti parancsnokságokon.
7. A terveket készítsék el és 1965. március 1-ig küldjék meg a BM IV/II. Csoportfőnöknek, aki jóváhagyásra terjessze az illetékes miniszterhelyettesek, főcsoportfőnökök elé.
8. A miniszteri hatáskörbe tartozó vezetők iskoláztatási és utánpótlási tervét a BM IV. Főcsoportfőnök készítse el és 1965. március 1-ig hozzám terjessze fel.
9. Az iskoláztatási és káderutánpótlási tervek elkészítéséért, a határidő betartásáért a szervek parancsnokait teszem felelőssé.
10. A BM IV. Főcsoportfőnök jelen parancsom végrehajtásának ellenőrzésére és segítésére a szükséges intézkedést tegye meg.
A tervkészítés elveire, a gyakorlati feladatok végrehajtására adjon ki utasítást.

Felkérem az MSZMP BM szervek bizottságait, pártvezetőségeit, hogy az iskoláztatási és káderutánpótlási tervek elkészítéséhez nyújtsanak segítséget.

Az 1959. évi 33. számú, az 1960. évi 002., 003., 004., 005., 006., 007. és 008. számú belügyminiszterhelyettesi, valamint az 1959. évi 3. számú politikai nyomozó főosztályvezetői utasításokat hatályon kívül helyezem.

BENKEI ANDRÁS s. k.,
belügyminiszter

Kapják: Miniszterhelyettesek,
Főcsoportfőnökök,
Országos parancsnokok 3—3 pld.,
Csoportfőnökök,
Önálló osztályvezetők,
IV/II. Csoportfőnökség 40 pld.,
Megyei (budapesti) rendőrfőkapitányok 3—3 pld.,
BM iskolák parancsnokai,
Hőr. kerületi parancsnokok 2-2 pld.,
Megyei (budapesti) tűzrendészeti parancsnokok 2—2 pld.

Készült: 280 példányban.

10—21/42/A/1964.

A MINŐSÍTÉS MEGSZÜNT
az 1995. évi LXV. tv. 23. §-ára
figyelemmel

A 0042/1964. számú BELÜGYMINISZTERI PARANCS VÉGREHAJTÁSI UTASÍTÁSA

Budapest, 1964. évi október hó 17-én.

Belügyminiszter elvtárs elrendelte az 5 éves iskoláztatási és káder-utánpótlási tervek elkészítését. A káderfejlesztési tervek végrehajtását befejezettnek kell tekinteni.

Az eltelt időszak tapasztalatai igazolták a káderfejlesztési tervek szükségességét. A parancsnokok és tisztek többsége megértette a tanulás fontosságát. A szervezett szerű oktatásban résztvevő elvtársak, különösen az esti és levelező tagozatú hallgatók komoly erőfeszítéseket tettek, hogy a napi munka elvégzése mellett tanulmányaikat jó eredménnyel befejezzék. Az eredményhez jelentősen hozzájárultak azok is, akik szervezett szerű oktatásban nem vettek részt, de — főleg a vizsgák időszakában — plusz feladatokat láttak el.

A tervidőszak alatt a vezetők és tisztek végzettségében jelentős előrehaladás történt. Különösen nagyarányú a középfokú végzettség megszerzése. 1960-ban a tisztek 35,2, 1964-ben 74,2 %-a rendelkezik középfokú végzettséggel.

Meggyorsult a vezetői állomány felsőfokú végzettség megszerzésének folyamata is. 1960-ban 9,6, 1964-ben 24,9 %-a rendelkezik ilyen végzettséggel.

A végrehajtás során nagyarányú szervezett oktatás honosodott meg a Belügyminisztérium minden szervénél. Jelenleg is a vezetői állomány 22 %-a, a tisztek több mint 30 %-a tanul különböző szintű iskolákon. Az iskoláztatás és a tanulás érdekében tett erőfeszítések nagy arányban elősegítették a személyi állomány politikai, szakmai képzettségének és általános műveltségének növelését, a belügyi munka színvonalának emelését. Az elsajátított ismeretek birtokában jelentős mértékben stabilizálódott az állomány és meggyorsult a belügyi feladatok ellátásához szükséges szakmai ismeretek és tapasztalatok megszerzésének folyamata.

Az eredményességet akadályozó problémák:

- A tervkészítést nem előzte meg minden szervnél megfelelő alapos elemző felmérés, a szükségletek és a rendelkezésre álló lehetőségek figyelembevétele.
- Egyes szerveknél túlzott számban ütemeztek különböző iskolákra, melynek végrehajtását a szolgálati feladatok nem mindig tették lehetővé.

- Másból a meglévő lehetőségekkel sem éltek, kihagytak a tervekben olyan elvtársakat, akiknek iskolára küldése később szükségessé vált.
- Tapasztalható volt célszerűtlenség is, — egyeseket indokolatlanul egymást követően, esetenként hasonló szintű iskolákra javasoltak.
- Több helyen a parancsnokok megengedték olyan szakokon is tanulmányok folytatását, amelyek nem segítették elő közvetlenül a szolgálat jobb ellátását.
- Nem mérlegelték minden esetben elég körültekintően — hogy különösen az állami levelező hallgatónak javasolt elvtárs rendelkez-e megfelelő előképzettséggel és adottságokkal a javasolt iskola elvégzéséhez.
- A tervek készítésénél egyes területeken jelentkezett a mechanikuság, más helyeken a maximalizmus.
- A vezetői tartalék kiválasztása sok esetben nem volt megalapozott.
- A tervek főleg iskoláztatással foglalkoztak, a vezetőkön túl nem terjedt ki a személyi állomány utánpótlásának biztosítására.

Megállapítható, hogy a káderfejlesztési tervekben kitűzött célok meghatározásánál már eredetileg bizonyos maximalizmus érvényesült. A tervidőszak nem volt elégséges és nem is rendelkezünk minden területen reális feltételekkel a kitűzött feladat megvalósításához.

A tervekben foglalt célkitűzések azonban helyesek voltak. Minden tiszt és tiszti beosztásban dolgozó beosztott rendelkezzen;

- 5 hónapos pártiskolával, vagy ennek megfelelő politikai ismeretekkel,
- középiskolai, vagy annak megfelelő képzettséggel,
- beosztásához szükséges szakmai ismeretekkel,
- külön meghatározott területeken — sajátítsák el a munka végzéséhez szükséges idegen nyelvet.

Ezek jelenleg is a célkitűzések és az elkészítendő tervekben elérendő célként kell tekinteni.

II.

1. A tervekészítés reális alapját a jelenlegi káderfejlesztési tervek végrehajtásának értékelése, a végrehajtás során szerzett tapasztalatok elemzése, figyelembevétele képezze. El kell készíteni minden, a miniszteri parancs által kötelezett szervnél az állomány szakmai, politikai képzettségét, általános műveltségi színvonalát elemző összefoglalót. A további célokat és feladatokat arról az alapról kell meghatározni, amelyet a szerv eddig elért.

A felmérés alapján gondosan tanulmányozzák, kinek milyen továbbképzésre van szüksége ahhoz, hogy munkáját az eddiginél jobban végezhesse.

2. A tervben személyenként rögzíteni kell:
  - kit, mikor és milyen iskolára, vagy továbbképzésre javasolnak,

- azt is, akinél az iskoláztatást befejezettnek lehet tekinteni, a továbbiakban iskolára nem kerül.

Az iskoláztatás beütemezésénél figyelembe kell venni, hogy a szolgálat szervezésének biztosítása milyen arányban teszi lehetővé a különböző fokú iskolákra történő vezénylést, másrészt levelező, vagy esti tagozatú hallgatóként való tanulást.

Minden javaslatnál, de a levelező oktatásnál különös gonddal vizsgálják, hogy a jelölt alapképzettsége, egészségi állapota és egyéb körülményei folytán el tudja-e végezni a munka mellett a tanulást. A szerv vezetője biztosítsa, hogy a levelező oktatásban résztvevő nagyszámú hallgató megfelelő segítséget kapjon tanulmánya eredményes végzéséhez.

3. Az iskoláztatási terv terjedjen ki:

- főtisztekre, tisztekre,
- tiszti beosztású tiszthelyettesekre és azokra, akik rátermettségükkel fogva alkalmasak vagy bizonyos iskola elvégzése után alkalmassá válnak tiszti beosztásra,
- irodai állományú előadókra.

4. A személyszerinti értékelés az illető szerv állománya tagozódásának megfelelő sorrendben történjen és tartalmazza:

- név, rendfokozat, születési év, BM szolgálat kezdete, beosztás,
- párttagság kelte,
- legmagasabb állami-, párt- és szakmai iskolai végzettség,
- alkalmas-e jelenlegi beosztásának betöltésére,
- milyen iskolára, vagy egyéb továbbképzésre van szüksége ahhoz (a lehetőségeket figyelembevéve), hogy jelenlegi beosztását jobban lássa el,
- perspektívában alkalmas-e magasabb funkció betöltésére, megfelelő iskoláztatás mellett, vagy anélkül jelenlegi beosztásában meghagyni javasolják,
- tüntessék fel azokat a beosztottakat is, akik véleményük szerint jelenleg sem és a jövőben sem lesznek alkalmasak a támasztott követelmények szerinti munka elvégzésére, ugyanakkor meg kell határozni személyenként, hogy közülük kiket, milyen munkaterületre javasolnak a BM-en belül, vagy esetleg a polgári életben.

5. Nem kell iskolára javasolni azokat, akik:

- a beosztásukhoz szükséges iskolai végzettséggel már rendelkeznek, feladatukat általában jól látják el, magasabb beosztásba helyezésüket nem tervezik,
- beosztásukhoz szükséges iskolai végzettséggel ugyan nem rendelkeznek, de többéves alapos szakmai tapasztalatok alapján megfelelően oldják meg feladatukat, egészségi állapotuk, vagy egyéb körülményeik folytán iskola elvégzésére nem kötelezhetőek,
- 45. életévüket betöltötték.

Ezek az elvtársak vegyenek részt a szervnél folyó továbbképzésben.

6. Milyen iskolákra tervezzenek:

- a Belügyminisztérium iskoláira — mindenek előtt a BM Akadémia alap- és levelező tagozataira,
- Határőrség, Karhatalom és a III/IV. Csoportfőnökség a HM Zrínyi Miklós Katonai Akadémia alap- és levelező tagozatára,
- az állami oktatásnál gimnáziumok, technikumok, egyetemek, főiskolák esti és levelező tagozataira.

Az iskoláztatás fő célja, hogy az állomány BM szolgálatát eredményesen lássa el. Ezért az iskoláztatás gerincét a BM iskolái, — elsősorban a BM Akadémia képezi. Biztosítani kell, hogy akik jelenleg itt már megkezdtek tanulmányaikat, folytassák azt és eredményesen fejezzék be.

7. A szakmai iskoláztatásnál fontossági sorrendben egyénenként rögzítsék, kinél, mikorra tartják szükségesnek az iskola megkezdését.
8. Az állami oktatásban való részvételt minden esetben a szakmai munka érdekei határozzák meg. Olyan állami oktatásban való részvételt lehet engedélyezni, amely elősegíti a szakmai munka alaposabb és kulturáltabb ellátását. Ezért a szakterületek igényeinek megfelelő iskola-típusok felé kell irányítani az állományt. Egyetemi humán szakokra, pl. jogi, csak azokat javasolják, ahol ezt a szakterület indokolja.
9. Biztosítani kell az állomány politikai képzettségének további növelését, ezért igényelni és maximálisan ki kell használni a különböző oktatási intézményekben a BM szervek számára biztosított keretszámokat, lehetőségeket. Azok az elvtársak, akik a beosztásukhoz szükséges szakmai és állami iskolai végzettséget már megszerezték, mind nagyobb számban végezzenek Marxizmus-Leninizmus esti egyetemet.

Az iskoláztatási tervnél számításba kell venni a Pártfőiskola, az 5 hónapos pártiskola, Budapesten a BM Pártbizottság, megyei székhelyeken az MSZMP Pártbizottságok mellett működő Marxizmus—Leninizmus esti egyetemeket. Figyelembe kell azonban venni, hogy a már elvégzett szakmai, illetve állami iskolákon milyen marxista képzésben részesültek. Meg kell szüntetni, hogy egyesek ismételen azonos szintű oktatásban vegyenek részt.

Tájékoztatásul közlöm:

- a BM Akadémiát, SzU Kriminálisztikai Középiskolát, 5 hónapos pártiskolai,
- az egyetemeket, főiskolákat, Marxizmus—Leninizmus esti egyetemet, a BM Idegen Nyelvi Főiskolát, a Zrínyi Miklós Katonai Akadémiát, az Egyesített Tiszti Iskolát (1964-től), a SzU Allambiztonsági Rendőri Főiskolát egy éves pártiskolai végzettségnek kell tekinteni, beiskolázás szempontjából.

10. Az iskoláztatási tervek segítsék elő a tiszti állomány utánpótlását. Ennek érdekében fel kell mérni a tiszthelyettesi állomány káderhelyzetét. Közülük elsősorban azokat kell állami oktatásba bevinni, BM Akadémiára tervezni, akik szolgálatukat kiválóan látják el, képességeik alapján a tiszti rendfokozat követelményeinek az iskola elvégzése után megfelelőnek.

11. Különös gonddal kell foglalkozni a vezetői (parancsnoki) beosztásban lévő tisztek iskoláztatásával és azokkal, akiket e beosztás ellátására számításba vettek.

Számba kell venni, hogy az állományon belül kik azok a beosztottak, akik már jelenleg is, vagy megfelelő iskola elvégzése után vezető beosztás betöltésére alkalmasak.

12. Biztosítani kell, hogy a vezetői állományban — központi alosztály, országos parancsnokságok, megyei (budapesti) osztály, járási, kerületi kapitányság vezető, zj. parancsnokok, illetve ezeknek megfelelő szinttől felfelé — tovább növekedjen a felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma. A jelenleg is e beosztásokban lévők megfelelő előképzettség alapján szerezzenek további végzettséget. Új kinevezéseknél főként az ilyen végzettséggel már rendelkező beosztottakat vegyék számításba, ha egyéb parancsnoki, vezetői követelményekkel is rendelkeznek.
13. Az iskoláztatási tervek készítésénél figyelembe kell venni:
  - a) Belügyminiszter elvtárs 0035/1964. sz. — a nyelvismeret megszerzésére vonatkozó parancsát és annak végrehajtási utasítását.
  - b) A főtiszti vizsgára kötelezés esetén továbbra is a Belügyminiszter elvtárs 007/1964. sz. parancsa az irányadó.

III.

1. Az utánpótlási terv készítéséhez szükséges annak megállapítása, hogy az adott szervnél 1965. január 1. és 1969. december 31. közötti időszakban milyen káder és létszámigény jelentkezik.

A felmérést a hivatásos állományról készített statisztika és tapasztalati megállapítások — (nyugállományba, tartalékállományba, alacsonyabb beosztásba helyezés, fegyelmi és egészségügyi okból történő leszerelés, a meglévő létszámhiány, stb.) — figyelembevételével kell elvégezni. Számolni kell a szerv távlati fejlesztésével és egyéb olyan körülményekkel, amelyek az utánpótlás terén mint befolyásoló tényezők jelentkezhetnek.

2. A tervek irányozzák elő a tiszti állomány pótlását.
Ki kell dolgozni, hogy a tervidőszakban a szerv számára kb hány fő tisztre van szükség, ezt milyen arányban tudja biztosítani belső előléptetés útján, tiszthelyettesek képzésével a BM Akadémia különböző tagozatain, vagy a Hőrs.-Karh. részére az Egyesített Tiszti Iskolán.
3. A felmérés minden szervnél terjedjen ki:
  - vezetőkre,
  - tisztekre, tiszthelyettesekre,
  - külön a speciális szakképzettséggel rendelkező tisztekre és tiszthelyettesekre,
  - irodai állományúakra.
4. Az utánpótlásnál figyelembe kell venni:
  - a) belső előléptetés,
  - b) polgári életből történő felvétel lehetőségeit.

Belső előléptetés:

Elsősorban az állományból kell feltölteni:

- vezetői beosztásokat,
- a közrendvédelmi és a tűzoltótiszti állományt,
- a II. Fcsfség központi állományát,
- a III. Fcsfség I., II., III. Csoportfőnökségek, 1., 2., 3., 4., 5. osztályok állományát,
- központi vegyes szervek állományát.

Mindenek előtt a Néphadsereg tisztjeiből kell feltölteni a III/IV. Csfőség állományát.

Az Egyesített Tiszti Iskoláról kell biztosítani a Határőrség és Karhatalom tiszti állományának utánpótlását.

Polgári életből történő felvétel:

Egyetemekről, főiskolákról, intézményektől, üzemekből stb. kell biztosítani a magasfokú képzettséget, pl. a politikai nyomozó és a speciális szakképzettséget igénylő beosztások utánpótlását.

A polgári életből tiszti kinevezésre javasolni csak érettségizett egyéneket lehet. Előnyben kell részesíteni a főiskolai, egyetemi végzettségűeket. Általában biztosítani kell a szerv állománytáblájában megjelölt követelmények betartását.

Törekedni kell arra, hogy a tiszthelyettesi állományba is, valamint a toborzások során is minél nagyobb számban vegyünk fel érettségizett fiatalokat.

Toborzást elsősorban a Határőrségtől, Karhatalomtól leszerelésre kerülő katonák között kell végezni. Amennyiben ez nem biztosítja az adott időszakban szükséges létszámot, akkor lehet a Néphadsereg alakulatainál történő toborzásra engedélyt kérni a IV/II. Csoportfőnök útján.

Az irodai állomány felvételénél követelmény a középiskolai végzettség, vagy a beosztásnak megfelelő szakiskola.

A magasfokú egyetemi és főiskolai szakképzettséget kívánó beosztások betöltéséhez szélesebb körben kell élni a társadalmi ösztöndíj-szerződések adta lehetőségekkel, mindenek előtt vegyipari, híradástechnikai szakemberek, nyugati nyelvet beszélők, orvosok stb. megfelelő számban történő biztosítása céljából.

IV.

1. Az iskoláztatási és káderutánpótlási tervek elkészítésére a parancsnokok hozzanak létre bizottságot (bizottságokat) felelős vezetőkből, akik kellő ismerettel és hatáskörrel rendelkeznek.

Vegyen részt a munkában az értékelt terület közvetlen vezetője, vagy parancsnoka. Kérjék fel a pártbizottság, vagy pártvezetőség illetékes képviselőjét. Az iskoláztatási és utánpótlási tervek adminisztratív előkészítésére a személyzeti osztályok vezetőit kötelezem.

2. Az iskoláztatási tervekhez új minősítéseket készíteni nem kell. Használják fel és ha az jelenleg is változtatás nélkül érvényesnek

tekinthető, rögzítsék a tervekben az 1963—64-ben készített minősítésekben megállapított iskolai, vagy továbbképzési követelményeket.

3. A terveket a beosztásba kinevezésre jogosult vezető hagyja jóvá a Belügyminisztérium Hatásköri Listája szerint. A Miniszterhelyettes, Főcsoportfőnök elvtársak hatáskörébe tartozó vezetőkre vonatkozó tervet határidőre fel kell terjeszteni jóváhagyásra.
4. A terveket minden év decemberében értékelni, az időközben bekövetkezett változásoknak megfelelően kiegészíteni, illetve módosítani kell.
5. Minden egyes vezetővel és beosztottal az iskoláztatási terv reá vonatkozó részét ismertessék.
6. Az iskoláztatási és káderutánpótlási tervben szereplő személyszertinti értékelést jóváhagyás után kivonat formájában el kell helyezni az adott elvtárs személyi dossziéjában.
7. A Belügyminiszter elvtárs hatáskörébe tartozó vezetők iskoláztatási és káderutánpótlási tervét az illetékes Miniszterhelyettes és Főcsoportfőnök elvtársak javaslata alapján a BM IV. Főcsoportfőnökség állítja össze.
8. Az iskoláztatási és utánpótlási terv összeállítása során a következő részletezésű statisztikát kell elkészíteni szervenként és központilag:
  - legmagasabb iskolai végzettség (párt, állami, szakmai),
  - a tervidőszak alatt évenkénti bontásban és összesen hány főt javasolnak párt-, állami- és szakmai iskolára,
  - a szerv utánpótlási igénye évi bontásban és összesen (tiszt, tiszthelyettes, irodai és speciális szakképzettségűek).
9. Utasítom a BM Személyzeti Csoportfőnökét, hogy nyújtson megfelelő segítséget és ellenőrzést az iskoláztatási és káderutánpótlási tervet összeállító parancsnokoknak és vezetőknek. A Személyzeti Csoportfőnökség, megyei (budapesti) rendőrfőkapitányságok, országos parancsnokságok személyzeti osztályainak vezetői és munkatársai a munkában kötelesek rendszeresen résztvenni és segítséget nyújtani.

SZIVÓS PÉTER s. k.,
rendőralezredes
főcsoportfőnök